

**ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО,
АГЕНЦИЯ ЗА СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ,
РЕГИОНАЛЕН ИНСПЕКТОРАТ ПО ОБРАЗОВАНИЕ-
СОФИЯ-ГРАД**

Система за закрила на детето

- Конвенция на ООН за правата на детето
- Семейен кодекс
- Закон за закрила на детето
- Държавна агенция за закрила на детето
- Органи за закрила

- ***„Насилие” над дете е всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето, живота, развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна и социална среда.***

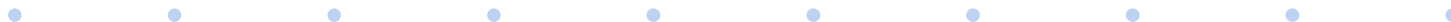
ПОСЛЕДИЦИ ВЪРХУ ДЕТЕТО, ПРЕЖИВЯЛО НАСИЛИЕ

Отпечатък върху неформиралата се личност на детето

Смърт, травми
Физическо и психично страдание

Дезадаптивно поведение

Възпроизвеждане на модела на насилие

ФИЗИЧЕСКО НАСИЛИЕ

-
- **„Физическо насилие” е причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание без разстройство на здравето.”**
- (например: ритане, удряне, биене с юмрук или побой върху детето, изгаряне и други)

Разпознаване на физическото насилие

- **Физически индикатори:**
- Натъртени места
- Насинени очи
- Изгаряния на необичайни места, или с добре очертана форма
- Случайните изгаряния обикновено са с неправилна форма
- Следи от ухапване.
- Вътрешните травми могат да предизвикат болка, треска, повръщане, безпокойство и затруднения при дишането;
- Счупвания на кости
- Травми по главата
- Нелекувани травми

Разпознаване на физическото насилие

- **Поведенчески индикатори:**
- Крайности в поведението – агресивност или пасивност;
- Страх да се прибере вкъщи;
- Празно или студено вторачване;
- Отговарят едносрично на въпроси;
- Прекалена отстъпчивост и оставяне без протест да се прави каквото и да било с него;
- Детето играе агресивно, като често наранява връстниците си;
- Имат лоша представа за себе си – смятат, че са заслужили насилието, понеже те самите са лошите.

Физически малтретираните деца често развиват следните симптоми и разстройства:

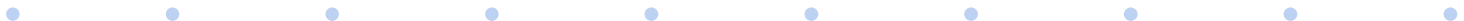
- **Тревожни разстройства**
- **Увредено усещане за собствена ценност**
- **Депресия и суицидно поведение**
- **Увреден контрол над импулсите**
- **Когнитивни задръжки и забавяне на развитието**

ПСИХИЧЕСКО НАСИЛИЕ

- *Всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда.*
- *(Например: вербално насилие – обиди, негативни сравнения; непрекъснато критикуване; сплашване на детето, заплашването му; осмиване, иронизиране и непрекъснато подиграване с детето.)*

Индикатори, които могат да насочат към възможно психическо насилие:

- Детето може да се изолира или затвори в себе си;
- Агресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието (напр. упорито непослушание, преднамерено цапане или подмокряне, агресивност към другите деца);
- Нарушаване на модела на хранене и сън;
- Избухвания и изблици;
- Изоставане в развитието, регрес в поведението;
- Бягства;
- Нежелание и/или отказ за участие в заниманията в детската градина или в училище;
- Загуба на доверие и ниска самооценка;
- Злоупотреба с алкохол и медикаменти;
- Самонараняване.

СЕКСУАЛНО НАСИЛИЕ

- *“Сексуалното насилие” е използването на детето за сексуално задоволяване.*
- *„Сексуална експлоатация на деца” - детска порнография, детска проституция и трафик на деца с цел използването им за порнография или проституция.*

Сексуалното насилие може да включва:

- **Сексуален акт;**
- **Изнасилване;**
- **Докосване, галене или целуване на детето със сексуален характер и с цел сексуално задоволяване;**
- **Детска порнография;**
- **Детска проституция, която въвлича детето в сексуални действия с голям брой партньори, които плащат;**

Други.

Разпознаване на сексуалното насилие

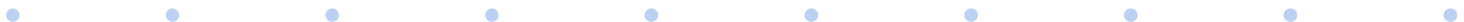
- Неудобство или трудност при вървене или седене;
- Нежелание за преобличане
- Натрапливост за замърсеност, отбягване на банята, или обратно – непрекъснато миене или къпане;
- Сексуални познания и/или поведение, които изглеждат необичайни за възрастта, сексуални игри с други деца;
- Бягство, тревога, отчаяние;
- Страх от определени възрастни, избягване на другите деца;
- Инфантилно поведение;
- Гняв, враждебност, агресия към възрастните и другите деца;
- Влошаване на поведението и успеваемостта в детската градина или училището;
- Избухвания; поведение, насочено към привличане на вниманието; развита фантазия, истерични изблици.

•

ПРЕНЕБРЕГВАНЕ

- *Пренебрегване е неуспехът на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи.*
- *(Например: Детето може да изглежда слабо и да има нездрав общ вид; Неподходящо облекло; Детето е гладно, преяжда, когато получи храна; Занемарена лична хигиена;)*

Поведенчески индикатори

- Лесно се фрустрират;
- Слабо се контролират и лесно се разстройват;
- При тръгване в детска градина и на училище липсва желание и постоянство;
- В предучилищна и ранна училищна възраст се очертават проблеми с вниманието;
- Социална изолация и слаби социални умения;
- Емоционално неизразителни и избягват емоционални контакти;
- Явна депресивност или агресивно поведение;
- Закъснения или чести отсъствия от училище;
- Не реагира адекватно на общуването на възрастните или търси безразборно внимание от възрастните.

ДОМАШНО НАСИЛИЕ

- „...Домашно насилие е всеки акт на физическо, сексуално, психическо, емоционално или икономическо насилие, както и опитът за такова насилие, принудителното ограничаване на личния живот, личната свобода и личните права, извършени спрямо лица, които се намират в родствена връзка, които са или са били в семейна връзка или във фактическо съпружеско съжителство.”
- За психическо и емоционално насилие върху дете се смята и всяко домашно насилие, извършено в негово присъствие.

Характеристики на детето в семейства с насилие

- ✓ Лъже, намира си извинения да не стои в къщи, краде;
- ✓ Незачитане на личното пространство;
- ✓ Често приема насилието за нормално явление;
- ✓ Самообвинения за семейните проблеми (зависят от възрастта);
- ✓ Спазване правото на по-силния - убива животни, тормози малки деца, а и понякога родителите си;
- ✓ Използва насилието като средство за решение на проблемите;
- ✓ Суицидни мисли (опити) - „да свърши ли със себе си и/или да убие родителите си”.

УЧИЛИЩЕН ТОРМОЗ

- ❑ Сбор от съзнателни негативни постъпки, които са дълготрайни, насочени към един и същ ученик от страна на един ученик или група (най-често двама-трима ученици насилват един). Отрицателните постъпки включват физическо и/или психическо насилие, изолация. Отношението между насилника и жертвата винаги е съпроводено от неравностойност на силите на постоянната опозиция сила–безпомощност. (Дан Олвеус)

- ❑ Вид агресивно поведение, което е:
  - злонамерено (цели да нарани или унижи);
  - от позицията на силата;
  - често повтарящо се и продължително във времето.

КИБЕРТОРМОЗ

- ❑ Кибертормозът е тормоз, извършван чрез средствата на технологиите за електронна комуникация – Интернет и мобилни телефони.
- ❑ Злонамереност и целенасочено желание да се навреди, дисбаланс на силата (най-вече изразен чрез невъзможността на жертвата да се защити успешно), многократното и продължително във времето повторение.

Онлайн-тормозът

- ❑ Днешните деца общуват и се социализират на 80% през интернет
- ❑ Жертвата може да отмъсти
- ❑ Дълбока и дълготрайна психическа и емоционална травма („Децата на ЕС онлайн“)
- ❑ Може да премине във физическа агресия

Онлайн-тормозът като форма на насилие

- ❑ Вербално: груб и циничен език; подигравки; обиди; заплахи
- ❑ Визуално: изображения или видеоматериали с унижително съдържание
- ❑ Нарушаване на лично пространство: кражба на лични профили
- ❑ Кражба и/или разпространяване на лични данни: създаване на фалшиви профили; пускане на фалшиви обяви

Закон за закрила на детето

- "Дете в риск" е дете:
  - а) чиито родители са починали, неизвестни, лишени от родителски права или чиито родителски права са ограничени, или детето е останало без тяхната грижа;
  - б) което е жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание в или извън семейството му;
  - в) за което съществува опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие;
  - г) което страда от увреждания, както и от труднолечими заболявания, констатирани от специалист;
  - д) за което съществува риск от отпадане от училище или което е отпаднало от училище.

Закон за закрила на детето - Задължение за съдействие

- **Чл. 7. (1)** Лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, е длъжно незабавно да уведоми дирекция "Социално подпомагане", Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи.

(2) Същото задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна.

(3) При постъпване на сигнал в Държавната агенция за закрила на детето, че дете се нуждае от закрила, председателят ѝ го препраща незабавно в отдел "Закрила на детето" в дирекция "Социално подпомагане" по настоящ адрес на детето.

Координационен механизъм за
взаимодействие при работа в
случаи на деца, жертви на насилие
или в риск от насилие и за
взаимодействие при кризисна
интервенция

Споразумение за действия при деца в риск

Споразумение за сътрудничество и
координиране на работата на
териториалните структури на органите
за закрила при случаи на деца, жертви
или в риск от насилие и при кризисна
интервенция

15.03.2010 година

Координационен механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция (КМ)

ЦЕЛ:

Да осигури междуведомствен подход и работа в мултидисциплинарен екип при предприемане на действия в случаи на насилие и злоупотреба с дете.

Задължителни участници в координационния механизъм

- Представител на Дирекция „Социално подпомагане” (отдел „Закрила на детето”);
- Представител на кмета на общината;
- Представител на Районните управления на МВР;

Алтернативно представени участници

В зависимост от спецификата на случая:

- Лекар;
- Педагог;
- Районен съдия; районен прокурор;
- Представител на доставчик на социална услуга;
- и други.

КЪДЕ И КАК ДА ПОДАДЕМ СИГНАЛ?

Дирекция „Социално подпомагане“

Районно управление на полицията

Телефон **112**

Държавна агенция за закрила на детето

02/ 933 90 11 (10) или sacp@sacp.government.bg

Национална телефонна линия за деца **116 111**

Web112.net - Гореща интернет линия

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!

Ивайло Миланов

Бистра Зографова

Милена Дянкова

Радислава Калиникова

В презентацията са използвани материали от:

* Наръчник за специалисти „Координационният механизъм за превенция на насилието над деца“, Център „Мария“, гр. Горна Оряховица;

* Национален център за безопасен интернет;

